

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

6 juli 1995

694-40

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-889-4
Trefw.: milieu-effectrapportage; Arnhem /
dijkverzwaringen ; Arnhem.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW95.23942-6635304

uw brief
d.d. 26 april 1995

ons kenmerk
U479-95/Bo/ao/cr/694-41

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

doorkiesnr.
030 - 347635

Utrecht,
6 juli 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verbetering van de Westervoortsedijk te Arnhem. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over de verbetering van de Westervoortsedijk in Arnhem,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

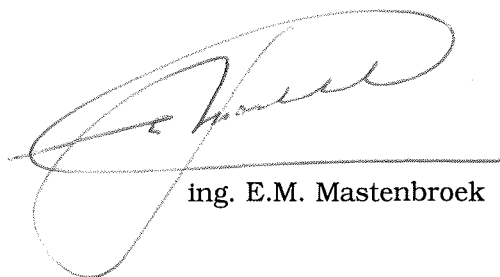
de werkgroep m.e.r. Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

de secretaris

drs. R.J. Bonte

de voorzitter

ing. E.M. Mastenbroek

Utrecht, 6 juli 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling	4
2.2 Doel van het voornemen	5
2.3 Visie op hoofdlijnen	6
2.4 Beleidskader en besluitvorming	6
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Varianten	8
3.3 Alternatieven en referentiesituatie	8
3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Natuur	10
4.2.1 Geomorfologie en bodem	10
4.2.2 Grond- en oppervlaktewater	10
4.2.3 Flora, vegetatie en fauna	10
4.3 Cultuurhistorie	11
4.4 Landschap	11
4.5 Functies en ruimtegebruik	11
5. Vergelijking van de alternatieven	12
6. Leemten in kennis	12
7. Evaluatieprogramma	13
8. Vorm en presentatie	13
9. Samenvatting van het MER	14

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid werd gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 86 d.d. 3 mei 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Inleiding

Het Polderdistrict Rijn en IJssel heeft het voornemen om voor het dijkvak Westervoortsedijk in Arnhem een dijkverbeteringsplan op te stellen.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900 wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd. Het project is niet opgenomen in de lijst van projecten waarvoor de Deltawet grote rivieren zal gelden.

Visie op hoofdlijnen

In het hoofdstuk "Visie op hoofdlijnen" geeft de startnotitie een overzicht van de bestaande situatie en een aantal knelpunten en wenselijkheden met betrekking tot het gebied. De Commissie acht het van belang dat, mede gezien de nauwe betrokkenheid van de gemeente Arnhem en in overleg met het bevoegd gezag een overzicht van reeds gemaakte keuzes en lopende ontwikkelingen aangaande de inrichting van het gebied wordt gemaakt. Een dergelijk expliciet overzicht is van belang als richtinggevend kader voor de ontwikkeling van alternatieven.

Uit het overzicht zou moeten blijken hoe de ruimtelijke structuur aan kwaliteit kan winnen en welke rol de dijkverbetering daarbij kan spelen. Enerzijds kan de dijkverbetering op dit vlak mogelijkheden voor de toekomst creëren, anderzijds zou de nu gekozen oplossing voor de dijkverbetering beperkingen aan de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het gebied kunnen opleggen.

Doel

In het MER dient het doel van de voorgenomen activiteit zodanig te worden uitgewerkt, dat op basis hiervan alternatieven en varianten voor de voorgenomen activiteit kunnen worden ontwikkeld en getoetst. In de eerste plaats gaat het om harde doelstellingen ten aanzien van veiligheid. Op basis van de probleemstelling kan worden aangegeven welke verbeteringen waar noodzakelijk zijn. De wijze waarop deze verbeteringen worden uitgevoerd is onderwerp voor het ontwikkelen van varianten. In de tweede plaats gaat het om doelstellingen ten aanzien van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden (LNC-waarden) en andere belangen. Daarbij zou onder andere het verminderen van het risico op waterverontreiniging bij overstroming van de huidige en toekomstige bedrijfsterreinen als afgeleid doel van de dijkverbetering gehanteerd kunnen worden.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

De Commissie is van mening dat de stappen 2 tot en met 6 van het ontwerp-proces in de startnotitie summier zijn beschreven. De gehanteerde criteria zijn niet expliciet weergegeven waardoor verificatie van de getrokken conclusies wordt bemoeilijkt. De Commissie adviseert deze eerste stappen alsnog op inzichtelijke wijze uit te werken zodat ook deze fase van het afwegingsproces voor derden navolgbaar wordt. Het opnemen van een toetsingstabel met een toelichting in het MER inzake deze eerste stappen zou de motivering van de gemaakte keuzes kunnen verhelderen.

In hoofdstuk 6 van de startnotitie wordt een aantal criteria genoemd aan de hand waarvan de effecten in het MER zullen worden beschreven. De opgesomde effecten zouden tezamen met ruimtelijke, rivierkundige en veiligheidstechnische maatstaven als criteria kunnen dienen voor de toetsing van de 5 tracévarianten.

1. INLEIDING

Het Polderdistrict Rijn en IJssel heeft het voornemen om voor het dijkvak Westervoortsedijk in Arnhem een dijkverbeteringsplan op te stellen.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900 wordt milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Het project is niet opgenomen in de lijst van projecten waarvoor de Deltawet grote rivieren zal gelden.

Per brief van 26 april 1995 stelde het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland (bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure) de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Commissie m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in Staatscourant 86 van 3 mei 1995 (zie bijlage 2).

De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport aan te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling

De startnotitie vat de probleemstelling van dit project als volgt samen:

"Met het oog op de gewenste veiligheid bij hoogwater dient de Westervoortsedijk verbeterd te worden. Momenteel voldoet de dijk ten aanzien van twee aspecten niet aan de veiligheidsnormen. Enerzijds is de kruinhoogte van de dijk niet overal toereikend. Bij verbetering van de dijk dient de kruin op Maatgevend Hoogwater + waakhogte (minimaal 0,5 meter) gebracht te worden. Anderzijds wordt, door de aanwezigheid van vele kabels en leidingen in het dijklichaam en de aanpassing van de dijk aan stedelijke gebruikseisen (bijvoorbeeld inrichting als kade voor havenactiviteiten), op veel plaatsen niet aan de gestelde waterbouwkundige eisen met betrekking tot macrostabiliteit van een waterkering voldaan. Bij het verbeteren van de dijk dienen bovenstaande dijktechnische knelpunten nader geïdentificeerd en verholpen te worden."

In de startnotitie is gemotiveerd dat in het MER twee tracévarianten nader zullen worden uitgewerkt. Op die motivering komt de Commissie in hoofdstuk 3 van dit advies terug. Naast andere criteria, zal 'milieurisico's' een beoordelingscriterium zijn. De Commissie is van oordeel dat met name het risico van waterverontreiniging bij overstroming gezien de aard van de bedrijvigheid op industrieterrein Kleefsewaard een belangrijk criterium is¹. Dit criterium is te meer van belang omdat sprake is van een reeds in gang gezette ruimtelijke ontwikkeling in het gebied, waarbij bedrijvigheid wordt verplaatst naar, en afvalverwerkende bedrijvigheid wordt gevestigd op het in de huidige situatie buitendijks gelegen in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Koningspleij-Noord. Het ontwerp-bestemmingsplan, waartegen nog een beroepsprocedure loopt maakt de vestiging van categorieën 1 t/m 5 bedrijven mogelijk.

1 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

Aangegeven moet worden welke wensen en eisen vanuit het (toekomstige) dijktechnische beheer en gebruiksfuncties zoals verkeer aan het ontwerp van de dijk worden gesteld. Deze wensen en eisen staan los van de veiligheidseisen. Ook moet de probleemstelling een analyse geven van de mogelijke (ruimtelijke) knelpunten bij het verbeteren van de dijk. Het gaat daarbij met name om de huidige functies van het gebied dat door de (in de startnotitie geselecteerde tra-cévarianten) 1 en 3 beslagen wordt.

2.2 Doel van het voornemen

De startnotitie geeft de volgende samenvatting van het beleid van het Polder-district voor het dijkvak:

"Bij de verbetering van de Westervoortsedijk streeft het polderdistrict naar een waterkering, die consistent is van opbouw en derhalve in staat moet zijn toekomstige, te verwachten Maatgevend Hoogwater te keren. Op de verbeterde wa-terkering zullen van toepassing zijn de reglementen en verordeningen ter be-scherming van dijken."

Daarnaast wordt als doelstelling van de voorgenomen activiteit aangegeven:
"Het voldoen aan de voor deze waterkering geldende veiligheidseisen, waarbij de bestaande LNC-waarden zoveel mogelijk worden ontzien en met de functies op en rond de dijk zoveel mogelijk rekening wordt gehouden."

De Westervoortsedijk is behalve waterkering ook de voornaamste ontsluitings-weg in het gebied. Het beleid van de gemeente Arnhem is erop gericht de verbe-tering van de dijk te laten passen in de ontwikkelingsrichting van het bedrij-venterrein, waarbij gestreefd wordt naar het verkrijgen van hoogwaardige en aansprekende bedrijfsgebouwen. De Westervoortsedijk moet de functie van 'groene stedelijke boulevard' gaan vervullen.

In het MER dient het doel van de voorgenomen activiteit zodanig te worden uitgewerkt, dat op basis hiervan alternatieven en varianten voor de voorgenomen activiteit kunnen worden ontwikkeld en getoetst. In de eerste plaats gaat het om harde doelstellingen ten aanzien van veiligheid. Op basis van de probleemstelling kan worden aangegeven welke verbeteringen waar noodzake-lijk zijn. De wijze waarop deze verbeteringen worden uitgevoerd is onderwerp voor het ontwikkelen van varianten. Een beschrijving van de omvang en hoogteligging van het te beschermen gebied dient onderdeel van de doelstelling uit te maken. In de tweede plaats gaat het om doelstellingen ten aanzien van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden (LNC-waarden) en andere belangen. Daarbij zou onder andere het verminderen van het risico op waterverontreiniging bij overstroming van de huidige en toekomstige bedrijf-sterreinen als afgeleid doel van de dijkverbetering gehanteerd kunnen worden.

2.3 Visie op hoofdlijnen

Het MER zal de doelstellingen op zo'n wijze dienen te concretiseren dat sprake is van beoordelingscriteria, waaraan getoetst kan worden bij het vergelijken van varianten en alternatieven. In het hoofdstuk "Visie op hoofdlijnen" geeft de startnotitie een overzicht van de bestaande situatie en een aantal knelpunten en wenselijkheden met betrekking tot het gebied. De Commissie acht het van belang dat, mede gezien de nauwe betrokkenheid van de gemeente Arnhem en in overleg met het bevoegd gezag een overzicht van reeds gemaakte keuzes en lopende ontwikkelingen aangaande de inrichting van het gebied wordt gemaakt. Een dergelijk expliciet overzicht is van belang als richtinggevend kader voor de ontwikkeling van alternatieven. Daaruit moet blijken wat de beoogde ruimtelijke ontwikkeling van het gebied is en welke rol de dijkversterking daarbij kan spelen. Enerzijds kan de dijkversterking op dit vlak mogelijkheden voor de toekomst creëren, anderzijds zou de nu te kiezen oplossing voor de dijkverbetering beperkingen aan de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het gebied kunnen opleggen.

Tijdens het locatiebezoek is de Commissie gebleken dat een aantal ontwikkelingen in het gebied speelt dat nog niet in de startnotitie is beschreven, deze dienen in het bedoelde overzicht te worden beschreven in relatie tot de dijkversterking. Het betreft:

- de eventuele verplaatsing van de jachthaven;
- ontwikkeling van een bedrijventerrein voor categorie 1 t/m 5 bedrijven op de Koningspley-Noord;
- de voorgenomen verplaatsing van de zand- en grindbedrijven aan de Nieuwe Kade naar het bovengenoemde bedrijventerrein;
- de aanleg van een kade in het kader van de ontwikkeling van het bovengenoemde bedrijventerrein op basis van een artikel 19 WRO-procedure;
- de voorgenomen ophoging van het bovengenoemde bedrijventerrein tot de huidige hoogte van de Kleefsewaard;
- de voorgenomen vestiging van een GFT-verwerkingsinstallatie en een scheidings/vergistingsinstallatie op het bovengenoemde bedrijventerrein.

2.4 Beleidskader en besluitvorming

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke randvoorwaarden deze stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit. In de startnotitie is reeds een aantal genomen besluiten en plannen besproken. In aanvulling hierop vraagt de Commissie aandacht voor het besluit inzake de bestemmingsplanwijziging Koningspley-Noord, waartegen beroep is aangetekend. Daarbij dient tevens het verloop van de besluitvorming inzake de oprichting van een GFT-verwerkingsinstallatie en een scheidings/vergistingsinstallatie in dat gebied aan de orde te komen. Tevens is de stand van zaken bij de lopende bodemsaneringsprocedures van belang.

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit neemt moeten worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

Tot slot moeten de besluiten die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren worden aangegeven.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

Startnotitie

De Commissie is van mening dat de stappen 2 tot en met 6 van het ontwerp-proces in de startnotitie summier zijn beschreven. De gehanteerde criteria zijn niet expliciet weergegeven waardoor verificatie van de getrokken conclusies wordt bemoeilijkt. De Commissie adviseert deze eerste stappen alsnog op inzichtelijke wijze uit te werken zodat ook deze fase van het afwegingsproces voor derden navolgbaar wordt. Het opnemen van een toetsingstabel met een toelichting in het MER inzake deze eerste stappen zou de motivering van de gemaakte keuzes kunnen verhelderen.

In hoofdstuk 6 van de startnotitie wordt een aantal criteria genoemd aan de hand waarvan de effecten in het MER zullen worden beschreven. De opgesomde effecten kunnen tezamen met ruimtelijke, rivierkundige en veiligheidstechnische maatstaven als criteria worden gebruikt voor de toetsing van de 5 tracévarianten.

Criteria waarvan de rol met name niet duidelijk naar voren komt uit de startnotitie zijn:

- milieuhygiënische criteria ten aanzien van water en bodem (de eventuele noodzakelijkheid van (water-)bodemsanering) en het eventuele risico van waterverontreiniging door overstroming;
- landschappelijke- en natuurwaarden (van de Koningspley-Noord waaronder de waterrijke zone aan de zuidkant van de Verlengde Nieuwe Haven en van de landtong);
- ruimtelijke herkenbaarheid van het dijkvak als waterkering en als groene lijn;

- veiligheidstechnische aspecten: de aanwezigheid van rioolwaterpersleiding, de nog niet in de startnotitie leidingen voor de watervoorzieningen en de noodzaak van coupures;
- de verwachte realisatietermijn.

De consistentietoets in de startnotitie is moeilijk navolgbaar omdat geen sprake is van een duidelijke operationalisatie van het begrip 'consistentie' en de toelichting op de gegeven tabel summier is.

Bij de deeltracé's 1 en 2 is in de bestaande situatie sprake van een groen buitentalud. Onduidelijk is op grond waarvan deze inrichtingsvariant ('grondlichaam') in de startnotitie is afgevalen.

Voor het overige haakt de Commissie in haar advies in op het punt waar het proces voor planvorming in de startnotitie eindigt.

3.2 Varianten

Bij het onderscheid in deeltracé's zou een onderscheid gemaakt kunnen worden in het dijkgedeelte dat grenst aan de rivier (van de John Frostbrug tot de Nieuwe Havenweg; 1 t/m 3) en het dijkvak dat tussen de beide bedrijfsterreinen door loopt (4 en 5). Voor deze twee delen van de dijk kan een verschillende ruimtelijke karakteristiek worden nagestreefd, zodanig dat de beide dijkgedelten zelf wel een eenheid zijn. Dit onderscheid is met name van belang bij de consistentietoets.

Gezien het gestelde in § 3.1 acht de Commissie het mogelijk dat het groene buitentalud als variant voor deeltracé's 1 en 2 in het MER meegenomen kan worden.

3.3 Alternatieven en referentiesituatie

De verschillende varianten zullen worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven voor het hele dijkvak. Het MER dient in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief te beschrijven. Ook moet een voorkeursalternatief worden aangegeven. Het nulalternatief is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Het meest milieuvriendelijke alternatief is het alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden worden aangewend ter bescherming en ontwikkeling van de landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden (LNC-waarden) en de milieukwaliteit (beperkt risico van waterverontreiniging door voorkomen van overstroming van de bedrijfsterreinen).

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand** van het milieu moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaats vinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken. De Commissie adviseert, waar dat de inzichtelijkheid van de gevraagde informatie bevordert, in het MER duidelijk kaartmateriaal op te nemen.

Bij de beschrijving van de **gevolgen** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Omdat de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu de functie heeft van referentie voor het beschrijven van de milieugevolgen, kan informatie die niet als referentie wordt gebruikt worden weggelaten.
- Bij de verwevenheid van de LNC-aspecten dienen de te verwachten gevolgen voor deze aspecten zo veel mogelijk in hun onderlinge samenhang te worden beschreven.

- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk, permanent, ophefbaar of onomkeerbaar zijn; of ze op korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie met andere effecten kan optreden.
- De manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

In aanvulling op het in de startnotitie gegeven overzicht van milieugevolgen geeft de Commissie in het onderstaande aandachtspunten voor de beschrijving van de bestaande toestand, autonome ontwikkeling en gevolgen voor het milieu.

4.2 Natuur

4.2.1 **Geomorfologie en bodem**

Het MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid van het stroomdal binnen het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw). Daarnaast moet worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergravingen.

De bestaande bodemverontreinigingslocaties dienen op een kaart te worden aangegeven.

4.2.2 **Grond- en oppervlaktewater**

Het risico op en de mogelijke gevolgen van verspreiding van verontreinigingen bij een overstroming^{2]} van de industrieterreinen dienen te worden beschreven.

4.2.3 **Flora, vegetatie en fauna**

In het MER dient een beschrijving te worden gegeven van de bestaande natuurwaarden, met name op de Koningspley-Noord.

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen en relaties dienen te worden beschreven. Tevens moet worden aangegeven door welke maatregelen compensatie mogelijk is van verlies of aantasting van biotische waarden.

² Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

4.3 Cultuurhistorie

In het MER dienen de voorkomende cultuurhistorische elementen en structuren beschreven te worden.

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen eventueel in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast.

4.4 Landschap

De beschrijving van de bestaande toestand dient te zijn gebaseerd op een visie op de bestaande en gewenste toekomstige functie van de dijk als waterkering en als ruimtelijke drager van het gebied (zie ook § 2.2 van dit advies).

De bij de bestaande situatie genoemde kenmerken dienen als referentie om te kunnen beoordelen of de dijkverbetering een aantasting of verbetering van de landschappelijke beleving kan inhouden.

Daarbij is herkenbaarheid van de dijk als autonoom landschapselement in stedelijk gebied van belang. In de dwarsrichting gaat het daarbij om de beleving van het hoogteverschil. In de lengterichting gaat het om de herkenbaarheid van de dijk als drager van een oost-west gerichte groene route vanuit de binnenstad naar de doorgaande lijn van de IJsseldijk.

Om de veranderingen inzichtelijk te maken kunnen op relevante plekken (brede) dwarsdoorsnedes gepresenteerd worden, waaruit het verschil tussen de huidige en de toekomstige situatie zichtbaar wordt.

4.5 Functies en ruimtegebruik

Het MER dient, mede in het licht van het hierover in § 2.1 gestelde, een beeld te geven van de invloed van de dijk op het ruimtegebruik in het gebied. Voorts dient het MER voor de verschillende dijkverbeteringsalternatieven een beeld te geven van het huidig en toekomstig ruimtebeslag en de kruinbreedte. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan de barrièrewerking die kan optreden door het toepassen van boven de kruin uitstekende keermuren.

5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit, uitvoeringsvarianten en de daarop gebaseerde alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken.

In het bijzonder moet aandacht worden besteed aan die milieugevolgen die per alternatief of uitvoeringsvariant verschillen.

De vergelijking dient plaats te vinden aan de hand van goed gekozen beoordelingscriteria (zie ook § 2.2). De Commissie adviseert multicriteria-analyse als vergelijkingsmethode te hanteren.

Verdere aandachtspunten zijn:

- De mate waarin de initiatiefnemer bij elk van de alternatieven zijn doel kan verwezenlijken.
- Het in de beschouwing betrekken van financiële aspecten (naast aanleg-, zijn ook beheerskosten van belang) bij de vergelijking van de alternatieven. Dit is in het kader van m.e.r. niet verplicht, maar kan de besluitvorming meer inzichtelijk maken.

6. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- de consequenties van de leemten voor de besluitvorming;
- hoe zal worden omgegaan met de beschreven leemten.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effect-rapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

Het verdient de aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, bijvoorbeeld in de vorm van een monitoring programma, eens te meer daar er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER goed toegankelijk te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door diegenen die de besluiten nemen en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied zoals die uit de visie blijken;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm);
- de hoofdpunten voor de besluitvorming³].

3 Zie de hoofdpunten van dit advies op bladzijde 1.

BIJLAGEN

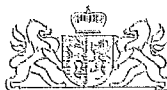
bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Westervoortsedijk Arnhem

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Markt 11
Arnhem

Postadres
Postbus 8090
6800 GX Arnhem

telefoon (085) 59 91 11
telex 45 869 plbgld
telefax 085 - 59 94 80

— Commissie voor de milieu-effect-
rapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

datum
— 26 april 1995

nummer
— MW95.2394

onderwerp
— Verbetering Westervoortsedijk in de
gemeente Arnhem
Startnotitie

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	2 MET 1995
nummer:	
dossier:	694-1179-51
kopie naar:	Sc-pes-bpd

Op 26 april 1995 hebben wij van de dijkstoel van het polderdistrict Rijn en IJssel de startnotitie milieu-effectrapportage ontvangen betreffende de verbetering van de Westervoortsedijk, gelegen in de gemeente Arnhem.

Het Milieu-effectrapport (MER) zal deel gaan uitmaken van de te zijner tijd door de dijkstoel bij ons in te dienen aanvraag tot goedkeuring van het voor het bovenvermelde dijkvak op te stellen dijkverbeteringsplan ingevolge het bepaalde in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900.

Het initiatief wordt bekendgemaakt in de pers en in de Nederlandse Staatscourant (zie bijgevoegde bekendmaking).

Wij verzoeken u om uw advies voor richtlijnen voor het MER uit te brengen binnen negen weken na de bekendmaking van de startnotitie, derhalve voor 6 juli 1995.
Wij verzoeken u daarbij bovenstaand briefnummer te vermelden.

Het verzoek van de dijkstoel d.d. 26 april 1995, kenmerk dm/95-1179 en de startnotitie alsmede de bekendmaking hebben we als set bijlagen in vijf-voud toegevoegd.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

voorzitter

griffier

bijlagen

coll. -/yv
code: EK/9509561

Inlichtingen bij dhr. Moors

verzonden 28 APR. 1995

doorkiesnr. 599830

Postbank girorekening 86 97 62
ABN AMRO Arnhem, rek. nr. 53 50 26 463
BNG s-Gravenhage, rek. nr. 28 50 10 824

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 86 d.d. 3 mei 1995

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare informatie-bijeenkomst

Dijkverbeteringsproject Westervoortsedijk Arnhem

Aanleiding

Ingevolge de artikelen 7.12 t/m 7.15 van de Wet milieubeheer maken Gedeputeerde Staten van Gelderland het volgende bekend. Voor de verbetering van het dijkvak Westervoortsedijk, gelegen in de gemeente Arnhem, heeft het gecombineerd college van het polderdistrict Rijn en IJssel te Zevenaar per brief van 26 april 1995 (ingekomen d.d. 26 april 1995), de Startnotitie milieu-effectrapportage bij ons college ingediend. Het betreft hier het traject de Nieuwe Kade, vanaf de Badhuisstraat en de Westervoortsedijk tot aan de Veerweg.

Te volgen procedure

Voor de verbetering van bovenvermeld dijkvak dient een dijkverbeteringsplan te worden gemaakt, dat door ons college moet worden goedgekeurd op grond van artikel 33 van de Waterstaatswet 1900. Voordat die goedkeuring kan worden aangevraagd, moet eerst een milieu-effectrapport (MER) worden opgesteld. Dit rapport wordt te zijner tijd, bij de aanvraag tot goedkeuring van het dijkverbeteringsplan, door het polderdistrict bij ons als bevoegd gezag ingediend. De startnotitie vormt de eerste aanzet voor de opstelling van het MER.

Terinzagelegging

Van 4 mei tot en met 2 juni 1995 ligt een exemplaar van de startnotitie voor een ieder ter inzage in:

- het kantoor van het polderdistrict Rijn en IJssel, Reisenakker 2, te Zevenaar op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur;
- de Dienst Milieu en Openbare werken van de Gemeente Arnhem, Van Oldenbarneveldtstraat 90, kamer A 3.04, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur;
- het Gemeentelijk Informatiecentrum, Beekstraat 62, te Arnhem, maandag t/m woensdag van 9.00 tot

16.00 uur, donderdag van 9.00 tot 20.00 uur, en vrijdag van 9.00 tot 13.00 uur;

- de bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11, te Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties en adviezen

Gedurende de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zijn/haar opmerkingen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Men dient deze te zenden aan: Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nummer MW95.23942. Degene die een reactie indient, kan verzoeken om zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare informatie-bijeenkomst

Ter toelichting op de startnotitie en voor hen die mondeling opmerkingen willen maken, wordt een openbare informatie-bijeenkomst gehouden op dinsdag 23 mei in het Huis der Provincie, Zuidgalerie, Markt 11 te Arnhem. De aanvangstijd is 20.00 uur.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de gevolgde procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Rijn en IJssel, de heer L.I.W. de Munk, telefoon 08360-28888;
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering de heer T.H.B. Moors, telefoon 085-599830.

Arnhem, 26 april 1995 -
nr. MW95 23942

provincie

GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crasborn - griffier

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Polderdistrict Rijn en IJssel

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van Gelderland

Besluit: goedkeuring van het dijkverbeteringsplan volgens artikel 33 van de Waterstaatswet 1900

Categorie Besluit m.e.r.: 12.1

Activiteit: De activiteit betreft het voornemen om voor het dijkvak Westervoorsedijk in Arnhem een dijkverbeteringsplan op te stellen. Het betreft hier het traject de Nieuwe Kade, vanaf de Badhuisstraat en de Westervoorsedijk tot aan de Veerweg.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 3 mei 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 6 juli 1995

Samenstelling van de werkgroep:

ir. Y.C. Feddes

ir. P. Huisman

dr. R.S.E.W. Leuven

ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. R.J. Bonte.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950526	Monnikensteeg Management & Beheer BV	Arnhem	950612
2.	950529	St. Het Gelders Centrum voor Verslavingszorg	Arnhem	950612
3.	950601	B.H. Bakker-Gerritsen	Arnhem	950612
4.	950602	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	
5.	950612	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Oost	Arnhem	950612
6.	950523	Verslag van de Openbare informatiebijeenkomst te Arnhem	Arnhem	950612